Stefan Edman är biolog, föreläsare och författare till cirka 40 böcker om natur och miljö, bland annat Västkust, Solvarv, Jorden har feber och Matsmart. Stefan fick 2009 kungamedalj för sina insatser och har nyligen kommit ut med tre "havsböcker": Kosterhavet – under ytan på Sveriges första nationalpark under ytan, Havsblänk och Planeten Havet.

Byt strategi om skräpet, Lena Ek!

Dags att gå med hinken, Stefan, sa kära moster på Klädesholmen. Vilket betydde att jag tog fram hushållsavfallet under diskbänken, travade ner till den så kallade slaskebryggan – och hivade hela härligheten i havet.

Så gick det till längs Bohuskusten ända in i slutet av 1950-talet. Bottnarna vid bryggor och sjömagasin var pepprade med konservburkar, tidningspapper, potatisskal, fiskrens. Sedan kom den moderna sophanteringen!

Ändå fortsätter nedskräpningen av våra hav, fast på annat sätt och i mycket större skala. Nu handlar det om ett storregionalt problem, både i Östersjön och i Västerhavet. Tiotusentals ton plast, mjölkpaket, konservburkar och ett otal prylar sköljs årligen in mot kusterna och upp på stränderna. Och spridningsmönstren framträder all tydligare: Vi skickar skiten till varandra! På bara någon vecka kan den föras med strömmarna från Skottland till Bohuslän eller från Oskarshamn till den baltiska kusten.

De negativa effekterna har accelererat på senare år. Kustbor plågas av förfulningen av sin hemmiljö. Besöksnäring och båtturism tappar marknad.

Och, kanske allra värst: Med en växande andel plast i skräpet hotas djurlivet och havets näringskedjor, allt från mikroskopiska kräftdjur och alger till ejdrar och vitfågel.

Det är dags att städa haven på allvar.

Så här kan det inte få fortsätta. Därför är det positivt att en rad initiativ nu har sjösatts. Den nya havs- och vattenmyndigheten ger ekonomiskt stöd till två spännande projekt i Östersjön. Det ena kallas Fishing for Litter, där yrkesfiskare samlar upp och lämnar in skräp som fastnar i nät och trålar. Det bygger på KIMO Baltic Sea som kördes igång av Simrishamns kommun redan 2008 men som nu skall breddas till att engagera yrkesfiskare i hela landet.

Det andra projektet är "The Baltic Sea Waste Campaign 2012 – Wake up" som vill öka allmänhetens och inte minst båtfolkets engagemanget för att minska det marina avfallet. Det drivs av stiftelsen Håll Sverige Rent och handlar även om utsläpp från jordbruk, industrier och reningsverk.

På Västkusten är kommunerna i norra Bohuslän allra värst drabbade, vilket speglas i en färsk undersökning. De inbjöd därför nyligen till ett rundabordssamtal med Havsmiljöinsituitet, region och länsstyrelse. Knäckfrågan var den gamla vanliga: Om nu 80 procent av det ilandflutna skräpet kommer från andra håll än den egna kommunen – är det då bara kommunen som skall stå för notan? Måste inte också staten ta ekonomiskt ansvar?

Förre miljöministern Andreas Carlgren svarade tjurnackat nej på den sistnämnda frågan. Det är bara att hoppas att hans efterträdare Lena Ek får regeringen att tänka om. För självklart måste kampen för ett rent hav utan nedskräpning vara ett nationellt ansvarsområde.

Tack vare EUs marina direktiv från 2008 har legala bestämmelser om nedskräpningen skrivits in i Havsmiljöförordningen. Havs- och vattenmyndigheten arbetar nu under våren med de konkreta miljökvalitetsnormerna, och 15 juli skall allt vara klappat och klart.

Gott så! Men om problemet skall lösas i grunden krävs förstås också ett förpliktande internationellt samarbete.

Stefan Edman

BETONGPONTONER
TRÄ-/BETONGBRYGGOR
VÅGBRYTARE

STOCKHOLM: 08-403 05 900
GÖTEBORG: 031-361 40 30
MALMÖ: 040-645 33 70
WWW.PONTECH.SE

PONTECH®